

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Mapování textilních kořenů rodiny Paštikových

Bakalářská práce

Autor:	Veronika Dubnová
Studijní program:	B750 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Textilní tvorba
Vedoucí práce:	doc. M. A. Mgr. Mária Fulková
Oponent práce:	PhDr. Vlastimil Havlík, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Veronika Dubnová

Studium: P13953

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Textilní tvorba

Název bakalářské práce: **Mapování textilních kořenů rodiny Paštikových**
Název bakalářské práce AJ: Mapping of textile roots of the family Paštika

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Historie pletařské rodiny Paštikových z Podchlumí v podhůří Orlických hor. Teoretická část mapuje historii a produkci firmy (profil zakladatele, technologie výroby, historie pletařství v ČR). Praktickým výstupem bakalářské práce je kolekce textilních interiérových doplňků. Dalším z výstupů je tištěná kniha shrnující historii pletárny rodiny Paštikových.

Technologie pletařství: pro II. ročník OU a UŠ, Josef křivda, Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1965 Strojní stávkářství a pletařství, František Buzek a Ant. Schmied, Praha, 1922 Katalog výrobního družstva Drukta, vydaného k 25. výročí založení podniku, 1977

Garantující pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. M.A. Mgr. Mária Fulková

Oponent: PhDr. Vlastimil Havlík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 21.10.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením doc. M. A. Mgr. Márie Fulkové samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne.....

.....

Podpis a jméno autora

Poděkování

Děkuji doc. M. A. Mgr. Márii Fulkové za věcné rady. Poděkování patří všem pamětníkům, pracovníkům SOA a dalším, kteří mi poskytli a pomohli najít cenné informace. Děkuji také velice všem za povzbuzení k dopsání a odevzdání bakalářské práce.

Anotace

DUBNOVÁ, Veronika. *Mapování textilních kořenů rodiny Paštikových*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019, 54 s., Bakalářská práce.

Teoretická část práce shrnuje historii Českého pletářského průmyslu od dob Rakousko-Uherska po rok 1989. V další části se zabývám mapováním historie pletářské fabriky v Podchlumí.

Praktická část je rozdělena do dvou projektů. Prvním výstupem jsou dva pletené polštáře a pléd navazující dezénem na historii pletárny. Druhým výstupem je kniha dokumentující provoz již zaniklé pletárny.

Klíčová slova: historie pletářství, textil, výrobní družstvo, pletené výrobky

Annotation

DUBNOVÁ, Veronika. *Mapping of textile roots of the family Paštika*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec králové, 2019, 54 pp. Bachelor Degree Thesis.

The theoretical part of this paper summarizes the history of the Czech knitting industry spanning the period between the Austro-Hungarian Empire and 1989.

It also describes the history of the knitting factory in Podchlumí.

The practical part splits into two projects - output 1 involves two knitted pillows and a plaid, all building on the factory's history in terms of design, while output 2 is a book documenting the operation of the facility that is now defunct.

Key words: History of the knitting industry, textile, manufacturing co-operative, knitted products

Obsah

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	
1 POČÁTKY PLETAŘSTVÍ	11
2 O PLETENINĚ	12
2.1 Pletenina	12
2.2 Druhy pletenin a polotovarů	13
2.3 Vlastnosti pletenin	14
2.4 Textilní suroviny	15
2.5 Textilní odpad	15
3 PLETAŘSKÉ STROJE	15
3.1 Rozdělení pletařských strojů	15
4 PLETAŘSKÝ PRŮMYSL V ČECHÁCH	17
4.1 Počátky pletařství v Čechách	17
4.2 Rozvoj pletařství za Rakousko-Uherska	17
4.3 Pletařský průmysl za dob 1. Československé Republiky	18
4.4 Pletařství v Čechách v době poválečné a za ČSSR	18
4.5 Situace Českého pletařského průmyslu po roce 1990	20
5 HISTORIE PLETÁRNY RODINY PAŠTIKOVÝCH Z PODCHLUMÍ	20
5.1 Z historie objektu	20
5.2 Geografické umístění pletárny	21
5.3 Vodní turbína	21

5.4	Prvotní výroba	22
5.5	Změny po roce 1990	23
5.6	Výrobní družstvo Druk Hradec Králové	23
5.7	Orplet	27
5.8	Ukončení výroby	28
PRAKTICKÁ ČÁST		
6	PRVNÍ PROJEKT	30
6.1	Téma	30
6.2	Dezén	30
6.3	Výběr materiálů a nástrojů	34
6.4	Postup realizace	34
6.5	Hotové produkty	37
7	DRUHÝ PROJEKT	40
7.1	Kniha	40
ZÁVĚR		41
Seznam použité literatury		42
Seznam použitých zdrojů		43
Seznam použitých internetových zdrojů		44
Seznam použitých obrázků		45
Přílohy		46

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce se staly textilní kořeny rodiny Paštikových. Nyní Vás seznámím s obsahem a objasním důvody, které mne vedly k sepsání této práce.

Někdy v archivech pátráme po informacích o našich předcích z důvodu uspořádání rodinného rodokmenu. Podobnou cestu jsem absolvovala také, ale z jiného důvodu. Shoda náhod mne zavedla do tajů textilní tvorby a k zájmu o historii industriálního textilního průmyslu, zvláště pak k náklonosti s příběhy rodin fabrikantů. Po uvědomění si, že jeden z předků, konkrétně pan Karel Paštika, můj praděda, v roce 1939 přestavěl starý mlýn na malou pletařskou fabriku, dnes již zaniklou, došlo mi, že díky části prožitého dětství v této fabrice jsem byla přímým svědkem pletařské výroby v Čechách. Bylo mi líto, že jsem se nikdy podrobněji nezajímala o dění v pletárně. Toto místo, kde jsem si hrávala mi totiž přišlo jako samozřejmost. A tak nyní po patnácti letech oprašuji střípky vzpomínek a zpět si vybavuji situace prostřednictvím vyprávění si s členy naší rodiny. Uvědomuji si, že přeci není možné nechat pomalu propadnout tento příběh časům minulým. Zvláště, když v dnešním světě nosíme takřka 70 % pletené konfekce. Nebudu řešit otázku, kde se vyrábí pletené zboží nyní, ale budu pátrat po počátcích jeho vzniku a výrobě v dobách Rakouska – Uherska, 1. Československé Republiky a bývalé ČSSR.

Pokusila jsem se tedy i na základě zadání předchozí semestrální práce hledat a dávat do souvislostí části této skládačky. Tu a tam se oprášily staré fotografie, ze sklepa se na světlo světa podívaly v pytlí archivované autentické pletené výrobky. Probraly se skříně a našli se do dnes používané froté prostěradla. S podivem jsem zjistila, že některé ošacení stále nosíme na doma. Dále se objevily vzorky různých druhů metráže a odpadních ústřížků.

Nadále jsem pátrala po zmínkách o podchlumské pletárně v písemných dokumentech, a to konkrétně v SOA v Hradci Králové, Náchodě a Rychnově nad Kněžnou. Dále pak v Městském muzeu v Dobrušce a na Obecním Úřadě v obci Semechnice, pod kterou osada Podchlumí úředně spadá. Největším přínosem bylo vyprávění bývalých zaměstnanců, pamětníků i potomků rodiny Paštikových. Bohužel jsem se narodila pár let po pradědově odchodu ze světa, kdyby to bylo možné, zeptala bych se ho na zásadní otázky: „Jak Tě napadlo podnikat v pletařství? Jakými stroji jsi vybavoval svou první dílnu?“ To jsou otázky, na které nenaleznu odpověď, ale pouze se mohu domnívat.

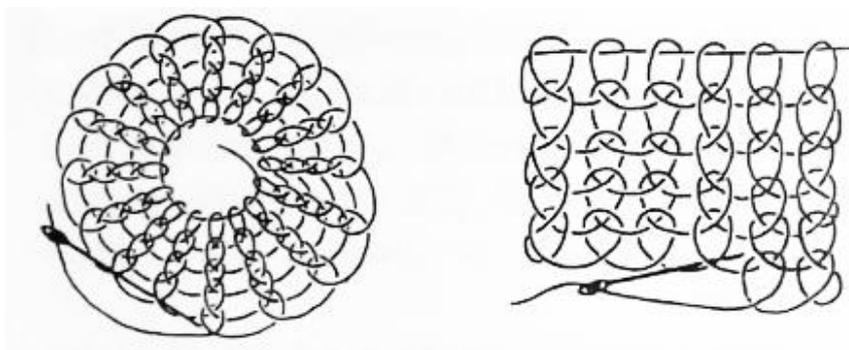
Teoretický obsah práce je rozdělen na dvě části. Hlavnímu tématu předchází uvedení do historie a principů pletářství. Tato část je zásadní pro pochopení hlavní kapitoly o historii pletárny rodiny Paštikových, ve které již nebudu pojmově ani technicky vysvětlovat obsah, pouze odkazovat na odbornou část práce. Tato kapitola slouží jako výchozí text pro zpracování knihy, která je jedním z výstupů bakalářské práce. Knihu bych chtěla věnovat rodině, pamětníkům i následujícím generacím, aby se tato vzpomínka uchovala.

Obsahem praktické části práce je snaha o navázání na zaniklou výrobu pletených výrobků v Podchlumí. Tento výstup je sebereflexí na vyjádření dojmů z této bakalářské práce. Konkrétně se jedná o pletenou deku a potahy na polštáře s autorským dezénem.

TEORETICKÁ ČÁST

1 POČÁTKY PLETAŘSTVÍ

Jako každé řemeslo i pletařství muselo někde začít, svůj počátek našlo pravděpodobně v pravěku. Kde již znali pletení na dvou jehlicích. Bohužel dřevěné nástroje ani pletené výrobky se do dnešních dob nezachovaly. Základem pletařské techniky byla jedna soustava nití nazvaná osnova, která se namotaná nebo provlečená uchem jehly proplétala skrz oka vytvořená na základní niti tak, jak je tomu u tvorby sítí. Pletení z této techniky vychází a nese si s sebou i výhodu jedné nekonečné nitě. [1] Viz obr. 1.

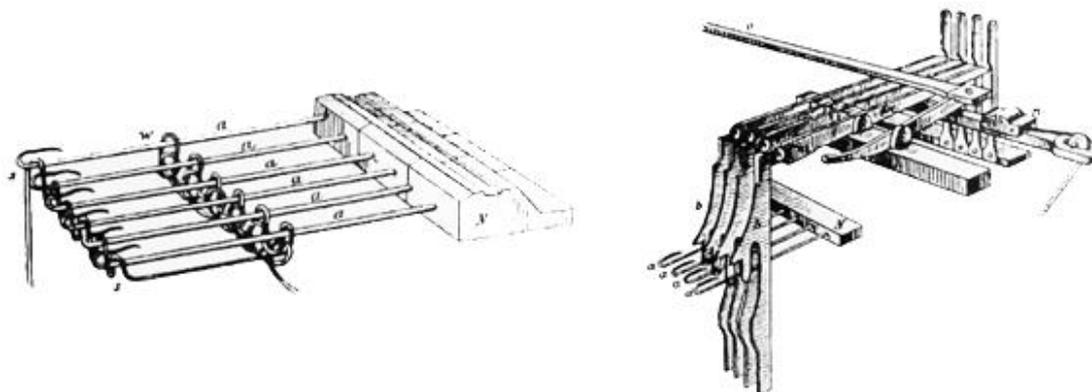
Obr. 1 Ruční pletení jehlou

Již také staří Peruánci splétávali rohože a sítě z bavlněných přízí nebo vláken lýka. [1]

V porovnání s tkaným oděvem jsou pletené výrobky flexibilnější zejména v roztažnosti a pružnosti. První dochovaná pletenina v Evropě je původem z Orientu, nalezena byla ve Švýcarském Wallis a pochází ze 4. století. V severské části Evropy se už také zabývali pletením vlněných punčoch. Posléze se se od Maurů ve 14. a 15. století rozšířilo pletení do Jižní Evropy. Prvními specializovanými výrobci punčoch byli Švýcaři, jež ovládali pletení na pěti jehlicích, tudíž byly konečné výrobky velmi drahé. Toto řemeslo si poté vysloužilo i vlastní cechovní právo. [1]

Nedílnou součástí každého řemesla je zdokonalování a zjednodušování výroby. Ne jinak tomu bylo i u pletařství. Postupný pokrok se začal rozvíjet s nástupem mechanického pletení, jehož otcem byl anglický duchovní Wiliam Lee, který v roce 1589 představil vynález prvního ručního zátažného stávku, viz obr. 2. Na principu Leeova stávku pracují pletací stroje do dnes. Jde o soustavu jehel s důmyslným proplétáním nitě skrz oka předešlých řad. Kupodivu tento vynález patent nezískal. Lee se ale nevzdal a stávek postupně vylepšil a zdokonalil tak, že mohl zhotovit i hedvábné punčochy. Z nového působiště ve Francii se

stávky začaly dostávat do celé Evropy. Urychlila se tak výroba a začala postupně pokrývat stále rostoucí poptávku, kromě punčoch byly oblíbené také pánské nohavice. [1]

Obrázek 2 Leeův pletací stávek

Do 19. století bylo obvyklé, že se oděvy vyráběly pro osobní potřebu a rodinu. Dědilo se z generace na generaci (popř. se předalo služebnictvu nebo chudině) a opravovalo se tak dlouho, dokud drželo pohromadě. [1] Jak vidíme, oděvy byly ještě nedávno velmi ceněným a opečovávaným osobním vlastnictvím.

2 O PLETENINĚ

Jsme obklopeni úplety všeho druhu, jak konfekcí, tak bytovými doplňky. Je to pro nás samozřejmost, zajímavé ovšem je, jak tyto oděvy vznikly a co musely podniknout, než se k nám dostaly do nositelné podoby. Pojem pletenina není všem dopodrobna znám, ale v módním průmyslu se s ním setkáváme často. V této kapitole se seznámíme se základními pojmy a názvoslovím z oboru pletařského průmyslu.

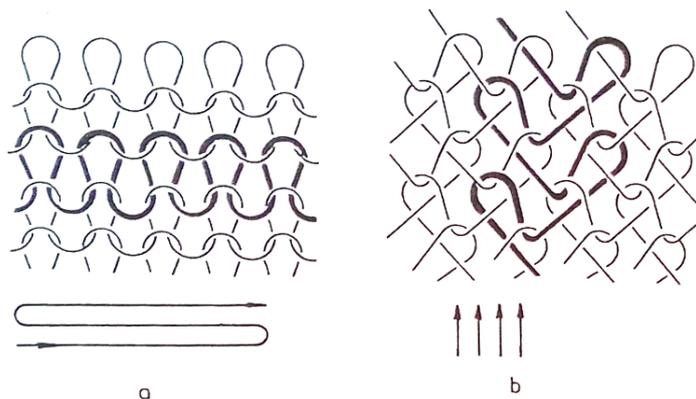
2.1 Pletenina

Pletenina patří do plošných textilií a je upletená pouze z jedné soustavy nití, ne dvěma jak je tomu v tkalcovství. Díky technice pletení tzn. uspořádání a proplétání řad nad sebou se dá pletenina ve své šířce natahovat. [2]

Pletenina vzniká z **oček**, jsou to kličky vyrovnané vedle sebe v řádku a provlečené další řadou oček tak, že je pletenina soudržná a pružná. [3]

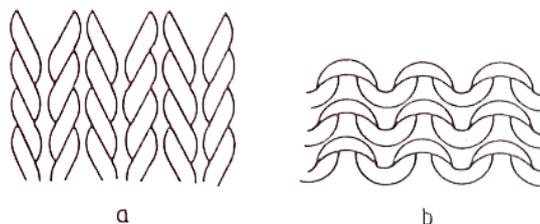
2.2 Druhy pletenin a polotovarů

Očka posazená vedle sebe tvořená jednou soustavou nití se jmenují **řádek** a výsledkem je **zátažná pletenina**. **Osnovní pletenina** se liší tím, že je tvořená osnovou tzn. Soustavou nití a vytváří svislé **sloupky**. [2] Jak vidíme níže na obrázku, zátažná pletenina je velmi lehce páratelná ve své šířce.

Obrázek 3 a-zátažná pletenina, b-osnovní pletenina

Po vizuální i haptické stránce rozeznáváme tři druhy pleteniny díky své struktuře. Je-li z přední strany hladká a zezadu hrubá, jedná se o pleteninu **jednolící**. Najdeme-li z obou stran lící – hladká očka nazveme pleteninu **oboulící**. Jestli-že je tvořené pouze rubními očky, pak je to **obourubní** pletenina. [2]

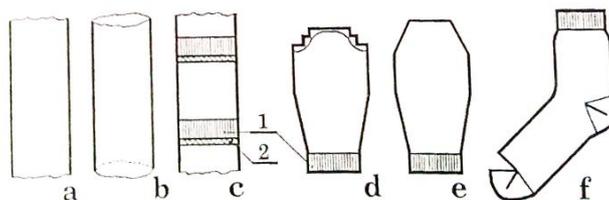

Obrázek 4 a-líc pleteniny, b-rub pleteniny

Pleteninu můžeme rozdělit na následující polotovary, které se následně upravují v hotový výrobek.

- a) metráž plochá
- b) metráž hadicová

- c) netvarovaný díl
- d) částečně plošně tvarovaný díl
- e) plně plošně tvarovaný díl
- f) prostorově tvarovaný výrobek [3]

Obrázek 5 Druhy pletených polotovarů

Ze vzniklé **ploché** a **hadicové metráže** je nutno oděvní či interiérové výrobky pomocí stříhů připravit pro šití. **Netvarované** i **tvarované díly** mohou být opatřeny **lemem** (1) a **oddělovacím řádkem** (2) pro snadné odpárání potřebného dílu ze vzniklé pleteniny. Nejúspornější technikou, téměř bez odpadních přebytků příze je výroba **prostorového výrobku**. [3]

2.3 Vlastnosti pletenin

V porovnání s tkaninou mají pleteniny několik odlišných vlastností. Jsou měkké, některé se téměř nemačkají, hřejí a jsou příjemné na omak. Naopak se ale snáze párají a zadržávají očka, tomu se dá předcházet správně zvolenou vazbou. [2]

Tažnost je průvodní schopnost pleteniny. To je pávě u konfekce vítané. Míra roztažnosti závisí na použitém materiálu a druhu vazby. Podle toho se dá tažnost upravovat nebo téměř odstranit. Současně s tažností přichází **pružnost**. Dokáže se natáhnout do všech stran a vrátit se zpět do původního tvaru. Stává se tak velice elastickým materiálem příjemným pro každodenní nošení.

Při pletení jsou úplety ve stroji o několik procent širší, po vyjmutí se smrští díky pružnosti. Tento efekt se nazývá **srážení**. Je tedy při výrobě počítat s touto proměnnou. [4]

Úplety jsou **prodyšné** a lépe přispívají k cirkulaci vzduchu, je to přínosný hygienický aspekt hlavně u spodního prádla. Zejména nás mohou pleteniny uchránit před chladným počasím díky **tepelně izolační schopnosti**. [4]

2.4 Textilní suroviny

S rostoucím počtem obyvatel se zvyšovala spotřeba tradičních textilních surovin (bavlna, vlna, hedvábí). S nástupem průmyslové velkovýroby byla náhrada těchto surovin nutná, aby stačila pokrýt výrobu.

První pokusy o výrobu **chemických vláken** proběhly už v r. 1844, použití se naplno rozmohlo až po 1. sv. válce. Tyto vlákna byly náhražkou pravých surovin, ale postupem času se zdokonalovaly a nyní kopírují vlastnosti přírodních vláken. [1] Výhodou je, že umělá vlákna mohou vzniknout v místě odbytí a není potřeba je dovážet.

2.5 Textilní odpad

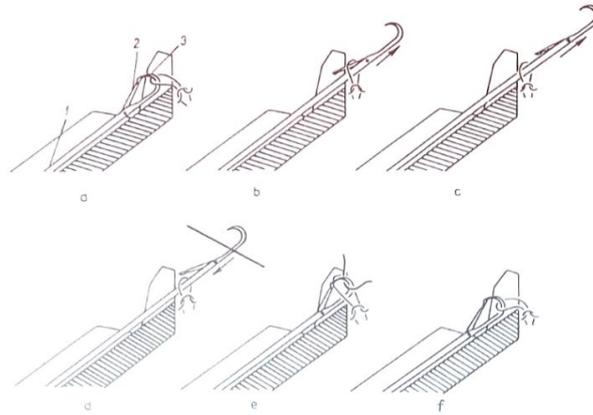
Průvodním problémem masové výroby je vznik druhotné suroviny – **odpadu**. Při pletení vzniká odpad v podobě shluků nití nebo se jedná o odstřížky pleteniny různých velikostí a tvarů, které vznikají vyříznutím stříhu z pletené metráže. Speciálně při sešívání pleteného výrobku na obnitkovávacím stroji, který pleteninu současně ořízne a přebytečný okraj začistí, vzniká velké množství odpadu zvaný overlocky. Naštěstí se dají tyto neznečištěné textilní zbytky dále recyklovat např. na technické textilie. [5]

3 PLETAŘSKÉ STROJE

Nejdůležitějšími prostředky pro průmyslovou výrobu jsou stroje. Jde o výrazný posun v objemu výroby, když už lidské ruce nestačí produkovat artikly v potřebném množství. Doba od používání pletacích jehlic značně postoupila. Pletařské stroje však fungují na stejném principu jako pletení ruční. Pouze přibyla jehla, pomocí které se proplétá nově vzniklé očko okem řady předešlé. [2] Viz obrázky níže.

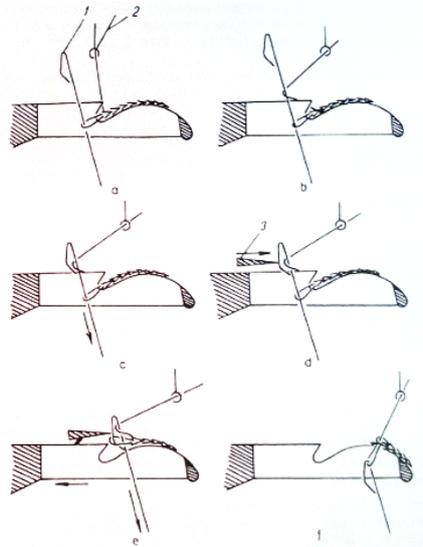
3.1 Rozdělení pletařských strojů

Pletařské stroje se dají rozdělit na dvě základní skupiny. Do první skupiny patří **pletací stroje** určené pro pletení zátažných pletenin. Druhou skupinou jsou **osnovní stávky**, ty vytváří osnovní pleteniny. [2] Rozdíly můžeme posoudit na obrázcích č. 6 a 7.

Obrázek 6 Jazýčková jehla pletacího stroje. Schéma tvorby oka

Pletací jehla obsahuje **pohyblivý jazýček**, který svým pohybem umožňuje provléknout nové oko předešlým. [2] Viz obrázek č. 6.

Obrázek 7 Jehla a tvorba oka na zátažném stávku

Háčková jehla osnovního stávku je pružná a nemění tvar. Upletený sloupek má vzhled řetízkování. [2] Viz obrázek č. 7.

Podle toho, jak jsou jehly ve stroji řazeny vedle sebe rozeznáváme další skupiny strojů. **Ploché pletářské stroje** mají jehly usazené těsně vedle sebe v rovné linii. Výsledná pletenina je rovná. V **okrouhlém stroji** zaujímají jehly kruhové postavení. Při pletení se vytváří trubicová metráž, existují různé průměry strojů, dle potřeby. [2]

Existuje mnoho rozdělení pletařských strojů. Zajímavé je i zmínit počet jehelních lůžek. **Jednolůžkové stroje** jsou určeny k výrobě jednolícnicích pletenin a **dvoulůžkové** se používají k pletení oboulícnicích i obourubních pletenin. [2]

4 PLETAŘSKÝ PRŮMYSL V ČECHÁCH

Pro začlenění podchlumské pletárny v kontextu doby uvádím průřez historií pletařského průmyslu v Čechách. Zejména pro objasnění politických situací, které pletařské odvětví formovali do budoucna.

4.1 Počátky pletařství v Čechách

Nejstarší punčochářský **cech** vznikl v Čechách v roce 1612, shlukoval venkovské domácí pletaře. S přibývajícím poptávkou vznikaly předchůdkyně továren **manufaktury**. Nejstarší punčochářskou dílnou byla manufaktura v Oseku u Duchcova, která vznikla v roce 1697 v klášteře. [1]

Díky zrušení poddanství byla od roku 1848 příznivá doba ke svobodnému podnikání. V důsledku toho nastala průmyslová revoluce, která technicky inovovala široké spektrum průmyslové výroby. [6]

Během průmyslové revoluce došlo ke změně v oblékání, už nebyly oděvy výhradně z pláten, protože pletařství zažilo rozmach. Začínalo se s výrobou různých druhů pletenin. Zdokonalováním pletacích strojů mohla být pokryta poptávka lépe, než když doma lidé pletli oděvy pro potřeby rodiny. Byla to revoluce v módě.

4.2 Rozvoj pletařství za Rakouska – Uherska

Protože v tomto odvětví byl zřejmý potenciál začali se ve 40. letech 19. století stavět na území Čech pletařské továrny. Díky úspěšnosti pokryla výroba celé Rakousko – Uhersko, které zahrnovalo 50,000,000 obyvatel. Na přelomu 19. a 20. století se už nacházel Český textilní průmysl v tak vysokém produktivním stavu, že musel expandovat za hranice. Vyváželo se i do Velké Británie. [7]

Pletařské továrny vznikaly na místech, která k tomu byla ekonomicky nakloněna. Většinou se jednalo o horské a podhorské oblasti. Byla tu k nalezení levná a kvalifikovaná pracovní síla, protože v zimních měsících se obyvatelé místo zemědělství živili drobnou textilní výrobou. Navíc horské pozemky byly velmi levnou komoditou. Proto se staly Čechy

ležící na okraji Rakousko – Uherska cílem německých podnikatelů, kteří zde pro levnou počáteční investici začali se stavbami pletáren. [8]

Největší koncentrace pletáren se nacházela zejména na Krušnohorskú, se střediskem v Aši.

V Severních Čechách to bylo v okolí České Lípy.

Česko – kamenický kraj byl velice hustě zastoupen podél hranice až k Liberci.

Drobně bylo pletařství zastoupeno i v Podkrkonoší, a to ve městech Nová Paka, Hořice, Trutnov, Jičín, Červený Kostelec, a Hronov.

Zastoupení pletařství v Podorlicku také není zanedbatelné, zejména v Rychnově nad Kněžnou, Vamberku, oblast sahá přes Jablonné nad Orlicí k Ústí nad Orlicí.

Také v ostatních částech Čech bychom dříve našli několik pletáren, např. V Jižních Čechách, Pošumaví, Českomoravské vysočině a Středních Čechách.

V té době se výroba soustřeďovala na punčochy, rukavice, prádlo a obleky nejenom z bavlny a vlny, ale i z hedvábí. [7]

4.3 Pletařský průmysl za dob 1. Československé Republiky

Bohužel s nástupem **1. světové války** byly přerušeny obchodní styky, protože válka změnila politické uspořádání států od základu. Rakousko – Uhersko se rozpadlo na samostatné státy a pro Československý textilní průmysl nastal veliký problém, ztratil téměř všechna odbytiště. Náhle byla veškerá nadprůměrná výroba omezena na vlastní stát s 14.000.000 obyvateli. Podařilo se udržet bývalá odbytiště v Haliči, Maďarsku, Sedmíhradsku, Chorvatsku – Slavonsku a Bosně i Hercegovině. I přes to nebylo snadné s těmito státy obchodovat z hospodářských důvodů, prim hrály celní a valutové manipulace těchto nově vzniklých států. Proto se Československý průmysl musel uchýlit ke snížení výroby pletených výrobků, ač kvalitních.

V tu dobu se na území 1. ČSR nacházelo přes 400 pletařských podniků s 30.000 zaměstnanci. [7]

4.4 Pletařství v Čechách v době poválečné a za ČSSR

Po čas **2. sv. války** byl pletařský průmysl zaměřen na válečné zakázky pro německou armádu. V těchto letech byly pletací stroje nedostatečně udržovány a velká část z nich byla znehodnocena.

Z tohoto důvodu bylo potřeba nahradit nefunkční díly novými. Jelikož to byly stroje převážně zahraniční výroby, byly opravy velmi komplikované nedostupností náhradních dílů.

Zhruba 500 kusů plochých pletacích strojů bylo zrekonstruováno v 1. polovině padesátých let, renovací prošly i okrouhlé pletací stroje. V dalších letech se v ČSR započalo s výrobou pletacích strojů a v NDR byla tato výroba obnovena. Zastaralá technika se pak pozvolna nahrazovala novými stroji. [8]

S odchodem nacismu se začalo s mohutnými změnami ve všech odvětvích průmyslu. **První etapa vyvlastňování** soukromého majetku probíhala na základě **Benešových dekretů** o znárodnění z roku 1945. Konkrétně se jednalo o opuštěné nebo soukromé továrny, které měli mezi léty 1938-1940 více než čtyři sta zaměstnanců.

Zabavený majetek byl seskupen do osmi národních podniků. V těchto podnicích začal pletařský průmysl s velkovýrobou.

Komunistická strana Československa trvala na socializaci i zbylých majetků, proto v roce 1948 následovala **druhá etapa znárodnění**. Znamenalo to, že velké provozy s více než padesáti zaměstnanci byly znárodněny. Zbylé menší provozovny se musely přidružit k již existujícím národním podnikům. Například v Havlíčkově Brodě pletařské závody řídily 65 závodů a továrny stávkového zboží měly na starost provozů 44.

Po několika organizačních změnách se počet zastavil na patnácti národních podnicích. (Později roku 1958 se n. p. ustálily na jedenácti). Kvůli velkému množství podniků a přílehlých provozoven byl roku 1949 zřízen **Výzkumný ústav pletařský v Brně**, který převzal řízení a plánování výroby v celém Československém pletařském průmyslu.

Další politickou změnou bylo vyhlášení **hospodářského embarga** vůči socialistickým zemím ze strany západních států. Proto **ČSSR** přišla o dovoz vybraných surovin a strojní techniky. [8]

Pro nedostatek přírodních materiálů z důvodů hromadné a zmnohonásobené průmyslové výroby byly nahrazovány přírodní vlákna umělými. Postupně se vyvíjely příze s příměsí viskózového vlákna, později je nahradila **vlákna syntetická**. Československou produkcí byl známý **Silon, Chemlon, Tesil a polypropylénová vlákna**. [8]

Za socialismu nebyla produkce pletených výrobků určena pouze pro tuzemský trh. Ve spolupráci pletařského průmyslu s Československým podnikem **Centrotex** byl zajištěn vývoz výrobků do zahraničí. Vývoz byl směřován jak do kapitalistických států, tak i do socialistických zemí. Dodávka pro Sovětský svaz byla znatelně vyšší z politických důvodů.[8]

4.5 Situace Českého pletářského průmyslu po roce 1990

Po rozpadu Sovětského svazu připadl zkonfiskovaný majetek díky privatizaci opět do osobního vlastnictví. Některé podniky zanikly a další pokračují do dnes např. jako akciové společnosti. Pro pochopení těchto vztahů by bylo zapotřebí rozsáhlejších studií.

5 HISTORIE PLETÁRNY RODINY PAŠTIKOVÝCH Z PODCHLUMÍ

V této druhé teoretické části shrnuji historii jedné malé, pečlivě v lesích ukryté pletárny.

5.1 Z historie objektu

Objekt pletárny se nachází v podhůří Orlických hor v osadě Podchlumí. Osada úředně spadá pod obci Semechnici.

V Podchlumí se dříve nacházeli dva vedle sebe stojící mlýny, konkrétně v objektu čp. 1 a čp. 2. První z mlýnů sloužil k mletí obilí od nepaměti. Druhý mlýn byl postaven roku 1782 a sloužil jako prachárna panství opočenského. [9] Stoupovým způsobem se zde drtilo dřevěné uhlí k výrobě stělného prachu pro zámek Opočenský. [10] V pozdější době byl přestavěn na mlýn, jehož majiteli byli manželé Žďárkovi. V roce 1883 mlýn vyhořel a po obnovení se v něm pracovalo asi půl roku a potom byl mlýn zrušen. Vnitřní zařízení bylo přestěhováno do mlýna čp. 1. V roce 1923 oba mlýny zakoupil Josef Paštika z Roudného. Mlýn čp. 2 byl opuštěný – zbyly z něho pouze čtyři stěny a střecha. V roce 1939 došlo k rozdělení majetku mezi syny. Mlýn čp. 1 připadl Josefu Paštikovi (vyučenému textilnímu řemeslu) a mlýn čp. 2 zdědil Karel Paštika (naopak vyučený mlynářem).

Karel Paštika začal zchátralý mlýn v roce 1939 přestavovat na výrobu pleteného a stávkového zboží. [9]

Obrázek 8 Budova pletárny, 60. léta

Obrázek 9 Karel Paštika a jeho žena Marie, 70. léta

5.2 Geografické umístění pletárny

V této podorlické oblasti nebyla přestavba mlýnů na tkalcovny a jiné objekty sloužící k textilní výrobě nic neobvyklého. [10] Zejména Zlatý potok, který Podchlumím přímo protéká, byl velice dobře využíván pro vodní pohon těchto objektů díky své délce a výšce spádu. [11] Sloužil jako zdroj levného pracovního výkonu.

Aby mohl potok pohánět také oba mlýny pro potřeby Opočenského panství, vybudoval se roku 1647 na Cháborech splav. [10] Hlavní tok byl odkloněn umělým náhonem přes Podchlumí směrem na České Meziříčí, kde se opět vlévá do svého původního ramena a dál teče pod názvem Dědina.

5.3 Vodní turbína

Protože Zlatý potok neměl v Podchlumí tak silný přítok byla roku 1940 postavena vodní turbína pro pohon pletárny. [9] Voda přitékala k pletárně bývalými mlýnskými vantroky, náhon se oddělil v lese nad budovou. Z vantrok spadala voda do 3 – 4 metry hluboké, dřevem obložené šachty a poháněla řemen turbíny. [12] Jednalo se o pohon transmisemi.

Rokem 1945 se přešlo na elektrický pohon díky zavedení elektrického vedení do osady. [9] Turbína byla v provozu občasně i v 70. letech.

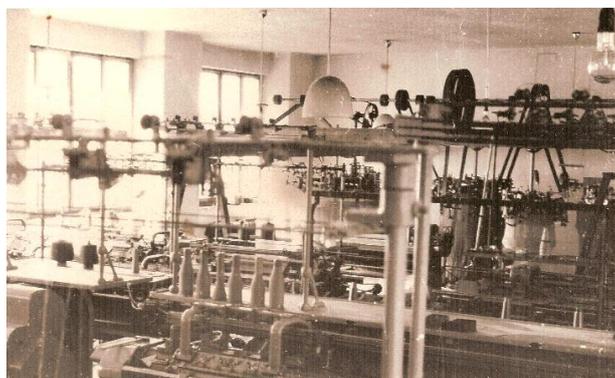
5.4 Prvotní výroba

Jako první strojní vybavení sloužily vyřazené pletací stroje, pro které za 2 sv. války jezdil Karel Paštika do Německa. [13]

Zpočátku byli v pletárně zaměstnáni dva až tři lidé a také domácí pracovnice, ty přispívaly drobnou výrobou bambulí a střapců na čepice. [12] V pletárně se zprvu vyrábělo dětské pletené ošacení, např. dupačky, kamaše, čepice, šály a dresy pro hokejový tým Sokol Semechnice. [14]

Obrázek 10 Okrouhlé pletací stroje, jedno z prvních zařízení pletárny, 60. léta

Obrázek 11 Ploché pletací stroje, 60. léta

Obrázek 12 Dětský svetr, prvotní výroba, 50. léta

5.5 Změny po roce 1950

Rokem 1950 byla na pletárnu přidělena národní správa, stalo se tak na základě Benešových dekretů. Od 14. 8. 1951 provozovnu převzaly Jihočeské družstevní pletárny Vodňany [9], které spadaly pod n. p. Jitex Písek. [15]

5.6 Výrobní družstvo Druška Hradec Králové

Pod vedením Jihočeských pletáren Vodňany zůstala pletárna Karla Paštiky necelý rok. Dnem 29. 9. 1952 převzalo provozovnu Výrobní družstvo Druška Hradec Králové. [9]

Jednalo se o družstvo, které navazovalo na tradici a řemeslný fortel tkalců z podhorských a horských oblastí Krkonoš a Orlických hor. [16]

Pod toto družstvo spadaly tyto provozovny, které se specializovaly na různé druhy textilní výroby:

Bystré – orlický kanafas a utěrky.

Hronov – auto konfekce, kanafas a ručníky.

Čistá – kanafas.

Rychnov nad Kněžnou – nábytkové tkaniny.

Podchlumí – pletené zboží.

Hradec Králové – pletené svrchní ošacení.

Zakázka Hradec Králové – zakázkové zboží pletené.

Broumov – ložní soupravy, auto konfekce, ručníky, utěrky, konfekce, expedice. [16]

V začátcích družstvo vyrábělo v pronajatých provozovnách včetně strojů. Nebyly vyřešeny majetkoprávní vztahy mezi družstvem a členy, kteří v té době vlastnili základní prostředky. Po vyřešení situace byly provozovny postupně modernizovány.

S třiceti osmi zaměstnanci byla pletárna v Podchlumí označena jako provozovna 07. [16]

Okolo roku 1965 spadala provozovna Podchlumí z nezjištěných důvodů pod VZOR Náchod, po čase byla vrácena zpět pod Drutku.

Zaměstnanci z okolních vesnic se dopravovali do práce svépomocí na kole či Pionýru (motocykl). Domácké pracovnice, kterým se práce rozvážela domů obšívaly knoflíkové dírky a zapošívaly konečky u švů (nitě z overlocků). [12]

V osmdesátých letech se provozovna modernizovala, přistavěla se část dílen, vyměnily se okna a budova dostala novou fasádu. V provozovně byly instalovány nové ploché pletací stroje, stroje polo okrouhlé (FRJ) a okrouhlé (Odzi, Interloc, Bently, Wewenit). [16]

Na okrouhlých strojích se pletla rezná froté metráž na prostěradla a ošacení. Do bavlny se zespod přidával chemlon. Ten se dovážel ze slovenského Humenného. [13] Na ostatních okrouhlých strojích se vyráběl krimplen (v 80. letech oblíbená nemačková šatovka) nebo hladký úplet určený pro další úpravy (např. k potištění) a výroba bavlněné metráže na trička. Každá metráž se přibližně při váze deseti kilo ustříhla a balíky se převážely do úpraven a bareven. Většinou do barevny v Krásné Lípě, nebo Jihlavy a Havlíčkova Brodu. Po vysrážení a obarvení se zboží vracelo zpět do Podchlumí a úplety byly dále zpracovávány na prostěradla a svrchní ošacení. Např. krimplen byl odvezen na sklad do Broumova a odtud rozeslán do obchodů.

Ploché a polo okrouhlé pletací stroje sloužily k pletení plošné metráže a tvarovaných dílů. Jednalo se o pánské svetry, dámské roláky, halenky a vesty. Na toto zboží se používala příze již barvená a z různých materiálů, například příze Malon a příze 20/80 – směs bavlny a chemlonu. Pro materiál se jezdilo do přádelny v Nejdku. Protože byla příze dovážena na papírových dutinkách musela se v Podchlumí na soukačce přesoukat přes parafín. [13] Příze

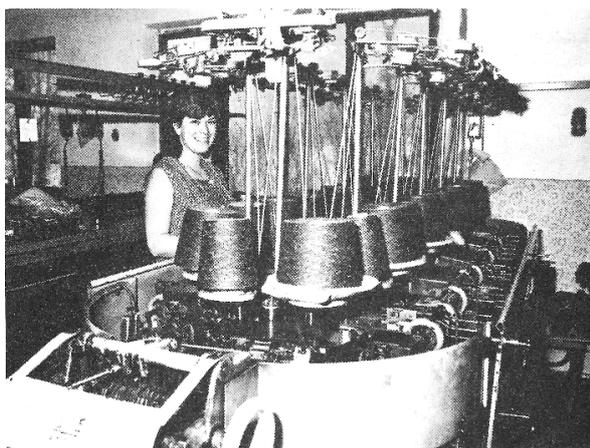
se převíjela na plastové či dřevěné cívky. Někdy byl materiál v přadenech a musel se přesoukat na cívky. [12]

Jedna pracovnice se starala o čtyři ploché stroje. Dostala pracovní příkaz s podrobnostmi o konfekční velikosti a materiál. Díly na svetry se vyráběly po deseti kusech – přední a zadní díl, rukávy po dvaceti. Na spodní části dílu byl upleten patent – lem. Každý díl byl spojen párací nití, kterou pracovnice přestříhla, párací nit vytáhla a jednotlivý díl odpadl. Pracovnice jednotlivé díly naskládala na sebe a odnesla do skladu. Manipulantka vše zvážila, zapsala a odnesla do suterénu, kde byl napařovací lis, na kterém se polotovary vysrážely. Dále se zboží odneslo do stříhárny. Stříhačka podle příkazu a stříhu pomocí pásové pily vystříhla správný tvar a poslala ho dál k šičkám. Ty polotovary sešivaly v hotové svetry. Návrhy a stříhy připravovali na zakázkové provozovně v Hradci Králové, podle toho, co se podařilo sjednat na kontraktech. Pokud byly některé svetry rozpínací, musely se začistit pletenou lištou nebo dutinkou na řetízkovacím stroji. Na samém stroji se také přišívaly límečky, roláky a stojáčky. Pak teprve mohly šičky výrobek dokončit. Do švů a ramenou se vkládala pletená páska, aby se úplet neroztahoval. Nakonec se na svetr našily knoflíky. Pak se hotový výrobek vyžehlil, prošel vstupní kontrolou, úhledně se zabalil do sáčků s visačkou, podle velikostí se svázal po pěti kusech a byl uložen do skladu. Skladnice postupně výrobky dávala do krabic a posílala poštou do obchodních domů dle jejich objednávek. [12]

Výrobní družstvo Drutka HK také pořádalo módní přehlídky za účelem propagace, např. v Hotelu Grand v Hradci Králové. [16] Účastnilo se i veletrhů v Brně a Liberci.

Za dob výrobního družstva se každý rok konaly výroční členské schůze – valné hromady, na kterých se vyčíslilo hospodaření družstva a hlasovalo se o změnách v provozovnách. [12]

Objem výroby v 80. letech se vyčíslil na 45 tis. ks za rok a celková výroba metráže vážila 5 500 kg. [16]

Obrázek 13 Polo okrouhly stroj, 80. léta

Obrázek 14 Okrouhlé pletací stroje, 80. léta

Obrázek 15 Módní přehlídka Drukta Podchlumí, Hotel Grandt HK, 1957

Obrázek 16 Dámský svetr, Drukta Podchlumí, 80. léta

5.7 Orplet

Sled politických událostí po roce 1990 měl vliv i na textilní průmysl. Roku 1991 Výrobní družstvo Drukta Hradec Králové ukončilo své působení v textilní výrobě a provozovny byly díky restitucím vráceny původním majitelům, nebo jejich rodinným příslušníkům.

Budova podchlumské pletárny byla vrácena vdově po Karlu Paštikovi, Marii Paštikové. Funkční pletárnu převzal syn Josef Paštika a s několika dalšími zaměstnanci zde založil družstvo Orplet, které se zaměřila hlavně na výrobu froté prostěradel a zakázkovou výrobu. Protože se vyráběli malé série a zákazníci otáleli s placením faktur dostal se Orplet do dluhů. Nakonec zůstalo pár zaměstnanců, ostatní dávno odešli do starobního důchodu.

[12]

Obrázek 17 Okrouhlé stroje pro výrobu froté, r. 2001

Obrázek 18 Ploché pletací stroje, r. 2001

5.8 Ukončení výroby

V roce 2001 bylo na členské schůzi rozhodnuto o zrušení družstva. Definitivně zaniklo v roce 2006. Technické vybavení dostal na starosti správce konkurzní podstaty. Strojní zařízení se rozprodalo a zbytek skončil ve sběrném odpadu. [12] Nyní slouží budova č.p.2 jako rodinný dům bez návaznosti na svou textilní minulost.

Obrázek 19 Destrukce strojů, r. 2003

Obrázek 20 Podchlumí č. p. 2, r. 2012

PRAKTICKÁ ČÁST

6 PRVNÍ PROJEKT

6.1 Téma

Rozhodla jsem se autorsky navázat na zaniklou historii pletárny. Jako sebereflexi na toto téma jsem chtěla vyrobit praktickou věc pro běžné domácí využití, tak jako byly výrobky z pletárny. Toto výborně splňují interiérové doplňky, konkrétně dva potahy na polštáře s tématickým dezénem, které jsem se rozhodla vytvořit. Tyto interiérové doplňky jsou ručně upletené a odrážejí v sobě podstatu pletařské technologie.

6.2 Dezén

Jelikož se dochoval jen malý fragment podchlumských úpletů nečerpala jsem z těchto vzorů, ale inspirovala jsem se životem mých předků. Chtěla jsem vzdát hold pradědově a prababiččině celoživotní práci, výtvarnou cestou ji přenést do dnešní doby a zanechat viditelnou vzpomínku. Výborně mi k tomuto účelu posloužily jejich křestní jména tj. Karel a Marie. Hra s ručně psanými a konstruovanými fonty mě provází už řadu let, je to technika, kterou mám ráda.

Obrázek 21 Návrhy znaků

Chtěla jsem experimentovat, aby jména na polštářích a plédu nebyla prvoplánově čitelná. Zjednodušovala jsem písmo na samý základ jeho tvarů a přeměnou příček a linií dosáhla tajné šifry. V některých písmenech se dá nalézt původní podoba, jiné ovšem neodpovídají prvotnímu tvaru ani z daleka a vizuálně připomínají tajemné znaky cizí řeči neobjevené civilizace.

Obrázek 22 Proces zjednodušení znaků

Vzniklá abeceda mi posloužila jako základ tvorby dezénu.

Obrázek 23 Autorská abeceda znaků

Přizpůsobila jsem písmo do vzorů pro pletení. Font jsem zvětšovala a upravovala jeho velikost pomocí štětce a barvy.

Obrázek 24 Ručně psaný font

Návrh jsem vytvořila následovně. Oba polštáře nesou jméno prababičky Marie. Jméno je rozděleno na dvě části. První polštář obsahuje první dvě písmena M A, druhý polštář zbylé znaky R I E. Při seřazení obou polštářů za sebe je viditelný celý nápis MARIE. Bílý text na černém pozadí zdůrazňuje minimalistický dojem kolekce.

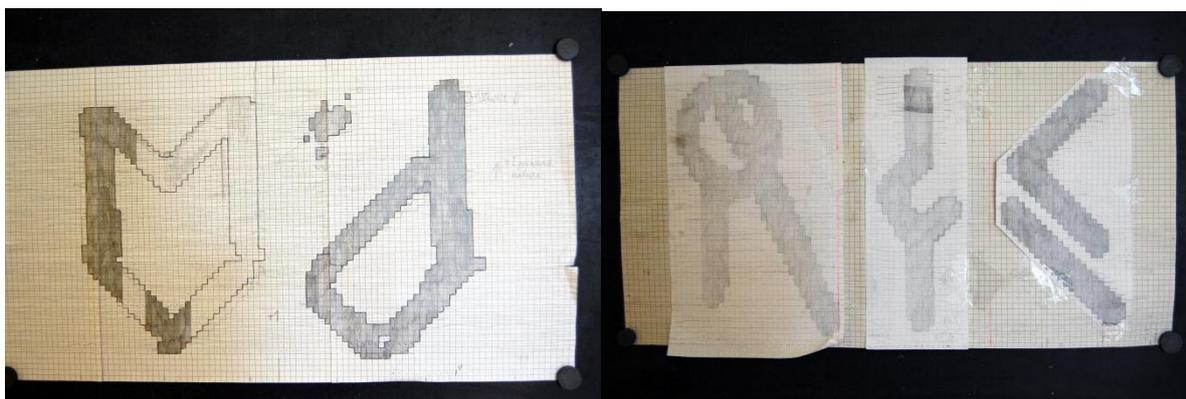
Obrázek 25 Návrh dezénu polštářů

Pléd nese jméno pradědy KAREL. Podklad je navržen v bílé barvě a font v černé, pro jednoduchý kontrast.

Obrázek 26 Návrh dezénu plédu

Na následujících fotografiích je připraven vzor pro pletení na čtverečkováném papíru.

Obrázek 27 a 28 Vzor polštáře připravený pro pletení

6.3 Výběr materiálů a nástrojů

Při výrobě jsem použila 100% akrylovou přízi, protože je snadno dostupná v široké škále síly a barev. Vybrala jsem si přízi Standard českého výrobce Jan Rejda. Zvolené barvy 940 (černá) a 010 (bílá). Zadní stranu potahů jsem ušila z pevnějšího úpletu.

Použila jsem dřevěné jehlice šíře 0,8 cm a délky 40 cm. Při pletení mi byly platné i kroužky na zachycení příze při změně barvy vzoru. Háček pro drobné úpravy a krejčovské nůžky.

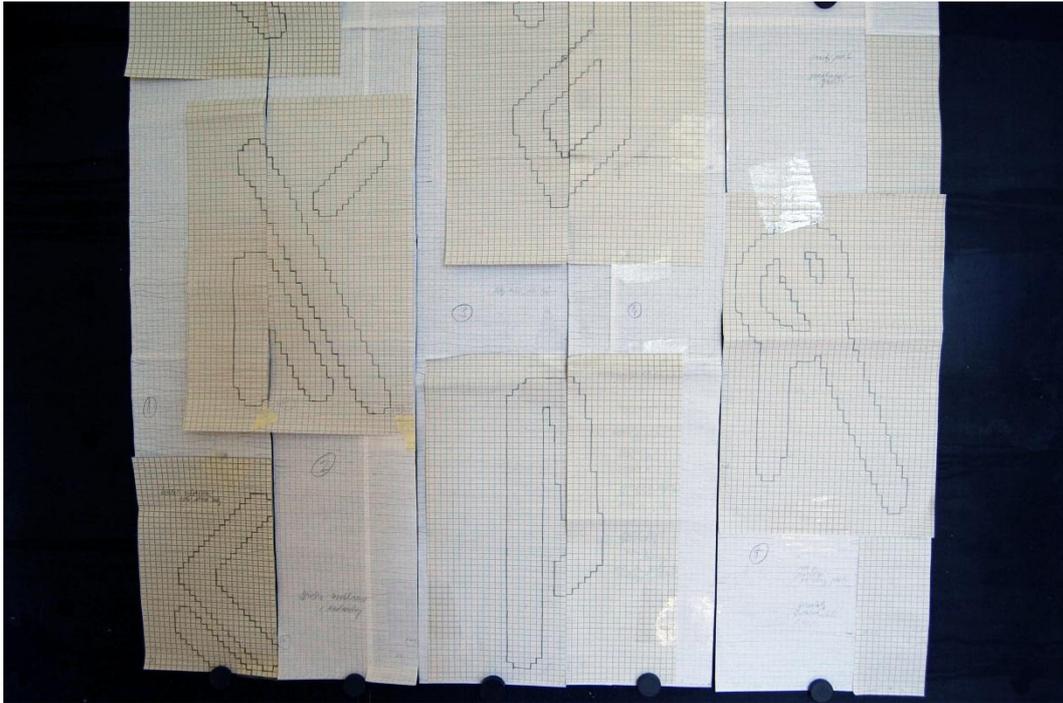
Materiálové zkoušky ukázaly, že neefektivnějším způsobem bude odmotání čtyř přízí na ráz. Vytvořila se tak hutná pletenina o optimální velikosti ok.

Obrázek 29 Materiálové zkoušky

6.4 Postup realizace

Polštáře mají velikost 100 cm x 55 cm (90x 65 ok), pléd 180 cm x 155 cm (230 x 135 ok). Kvůli této velikosti bylo nutné rozdělit předlohy úpletů na úzké části, které se po upletení sešily v celek. Jehlice snesly max. 40 ok. Manipulace s těmito úzkými pruhy byla snažší.

Obrázek 30 Vzor plédu rozdělený na jednotlivé pruhy

Obrázek 31 Ukázka pletení

Obrázek 32 Upletené jednotlivé pruhy plédu

Obrázek 33 Sešívání dílů plédu

Po upletení a sešití jednotlivých dílů jsem uzlíky začistila přízi na rubové straně a našila zadní části z úpletu, aby vznikl hotový potah na polštář i ze zadní strany. Pléd jsem také začistila úpletem.

Obrázek 34 Podložení plédu teplákovinou

Obrázek 35 Přišití zadní části plédu

6.5 Hotové produkty

Na upletení všech částí bylo spotřebováno 39 klubek bílé příze (5 850 m) a 24 ks černé příze (3 600 m). Výroba desítky hodin pletení.

Obrázek 36 a 37 Hotové polštáře

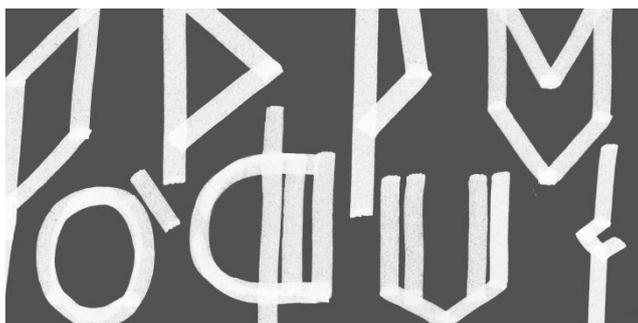
Obrázek 38 Hotový pléd

7 DRUHÝ PROJEKT

7.1 Kniha

Druhým praktickým výstupem je kniha zahrnující historii pletárny ve fotografiích a fotografickou dokumentaci. Obsah je rozdělen do pěti kapitol. Kapitola Plést? Plést! Vypráví o úplném vzniku pletárny. V kapitole Druka se dočteme, jak to s pletárnou bylo za socialismu. Kapitola Orplet vypráví o vrácení do osobního vlastnictví. Kapitola Dopleteno... ukazuje zánik pletárny. V kapitole Ukázky výroby najdeme zdokumentované oblečení a úplety, které se dochovaly.

Kniha je navržena v nerušivých barvách šedé a bílé, doplňuje ji starorůžová pro nádech nostalgie. Přebal knihy navazuje na návrhy znaků autorské abecedy. Kniha nese název Podchlumí čp. 2, protože objekt budovy měnil svůj název často, ale číslo popisné zůstalo nezměněné.

Obrázek 39 Obálka knihy

ZÁVĚR

Samotný zájem o vybrané téma začal už při práci na semestrální práci zakončující první polovinu druhého ročníku na VŠ.

Schraňovala jsem fragmenty výrobků a pozůstalých drobností z podchlumské pletárny. Zajímalo mě, jak se to všechno s pletárnou od začátku odehrávalo. Zároveň jsem hledala cokoliv, co by mne navedlo k užitečným informacím. Rozhovory s pamětníky byly zajímavé, ale bylo potřeba brát v potaz zkreslenost lidských vzpomínek, kdy si dva lidé pamatují událost odlišně. K bližší pravdě mi dopomohla kronika obce Semechnice, ve které je zanesena důležitá datace.

V praktické části jsem se zabývala převedením vzpomínek z pletárny a zaniklé celoživotní práce mých předků do hmatatelného artefaktu připomínající toto období. Výstupem byla kolekce dvou polštářů a plédu s tématickým dezénem.

Celá historie pletárny s obrazovým doprovodem je ucelena v knihu. Jeden výtisk bude putovní a druhý bude uložen v objektu čp. 2 v Podchlumí pro rodinu.

Tato práce mne přiměla být trpělivější a o to víc si vážit věcí, které vyrobili ostatní. Také smekám před pradědovou odvahou založit pletárnu v tak nejisté době.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] PŘÍHODOVÁ, Eva, ŠTÝBROVÁ, Miroslava a Václav, TALAŠ. *Textil, oděvnictví, obuvnictví*. Praha: Scientia, 2004. 36 s. ISBN 80-7183-303-7
- [2] KOZLOVSKÁ, Hana a Bohuslava, BOHANESOVÁ. *Oděvní materiály I*. Praha: Informatorium, 1998. 136 s. ISBN 859-4-315-0125-1
- [3] ŠTOROVÁ, Renata. *Technologie pletářství*. Liberec: Technická univerzita, 2003. 85 s. ISBN 80-7083-671-7
- [4] POSPÍŠIL, Zdeněk. *Příručka textilního odborníka- 1. část*. Praha: SNTL, 1981. 773 s.
- [5] RIEDL, Dušan a Jan, KADLEC. *Textilní druhotné suroviny*. Praha: SNTL, 1985. 197 s.
- [6] ČIŽMÁŘ, Zeno. *Upletená historie, O historii textilního průmyslu v Havlíčkově Brodě a vývoj společnosti PLEAS, a. s.* Havlíčkův Brod: PLEAS, 2014. 128 s.
- [7] WEISS, Karel. *Textilní zeměpis: Podle vlastních přednášek na Českém státním učilišti pro textilní průmysl v Brně*. Brno: Karel Weiss, 1926. 348 s.
- [8] Kolektiv autorů. *Lidé, práce, průmysl, roky: Publikace vydaná k 20. výročí VHJ pletářského průmyslu*. Praha: Práce, 1977. 128 s.
- [9] *Kronika obce Semechnice*. Obecní úřad Semechnice.
- [11] MAISNER, Jaromír. *Staré mlýny v Orlických horách*. 1962
- [10] HEJZLAR, Josef. *Kronika mlýnů na Zlatém potoku a jeho přítocích*. 1962
- [16] *Katalog: 35 let Výrobního družstva Druška Hradec Králové*. Hradec Králové: Výrobní družstvo Druška, 1987. 16 s.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

[12] KUBÍČKOVÁ, Věra. *Rozhovor: Historie pletárny v Podchlumí*. Dcera Karla Paštiky a bývalá zaměstnankyně pletárny. Dobruška, 18. 10. 2016.

[13] NETÍKOVÁ. *Rozhovor: Historie pletárny v Podchlumí*. Bývalá zaměstnankyně pletárny. Bolehošť, 5. 6. 2017.

[14] REJZKOVÁ. *Rozhovor: Historie pletárny v Podchlumí*. Bývalá zaměstnankyně pletárny. Opočno, 1. 12. 2016.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

[15] BURDA, Karel. *Zpravodaj města Vodňany, duben 2012*. [online]. Vodňany: 2012. [cit. 22. 3. 2018] Dostupné z:http://m.vodnany.eu/assets/File.ashx?id_org=18428&iddokumenty=431578

SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Katalog: 35 let Výrobního družstva Druk Hradec Králové. Obr. č.: 13, 14.

KOZLOVSKÁ, Hana a Bohuslava, BOHANESOVÁ. *Oděvní materiály I.* Obr. č.: 3, 4, 6, 7.

KUBÍČKOVÁ, Věra. *Soukromý archiv.* Obr. č.: 8, 9, 12, 16, 17, 18, 20.

PAŠTIKA, Karel. *Soukromý archiv.* Obr. č.: 10, 11, 15, 19.

PŘÍHODOVÁ, Eva, ŠTÝBROVÁ, Miroslava a Václav, TALAŠ. *Textil, oděvnictví, obuvnictví.* Obr. č.: 1, 2.

ŠTOROVÁ, Renata. *Technologie pletářství.* Obr. č.: 6.

PŘÍLOHY

Příloha A: Stylizace písma

Příloha B: Ručně malovaný návrh dezénu polštářů

Příloha C: Materiál a nástroje

Příloha D: Postup pletení

Příloha E: Přišití zadní části dílu polštáře

Příloha F: Instalace v interiéru

Příloha G: Grafická úprava knihy

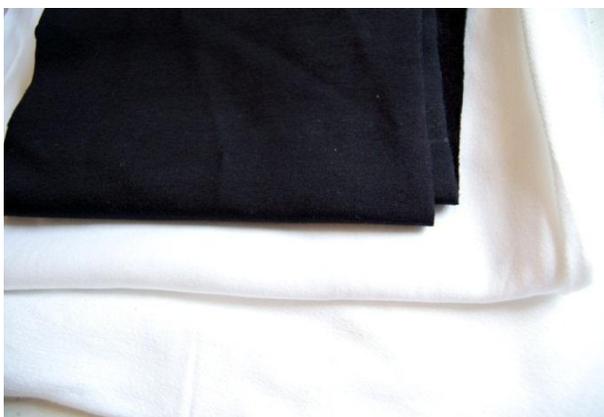
Příloha A: Stylizace písma

Příloha B: Ručně malovaný návrh dezénu polštářů

Příloha C: Materiál a nástroje

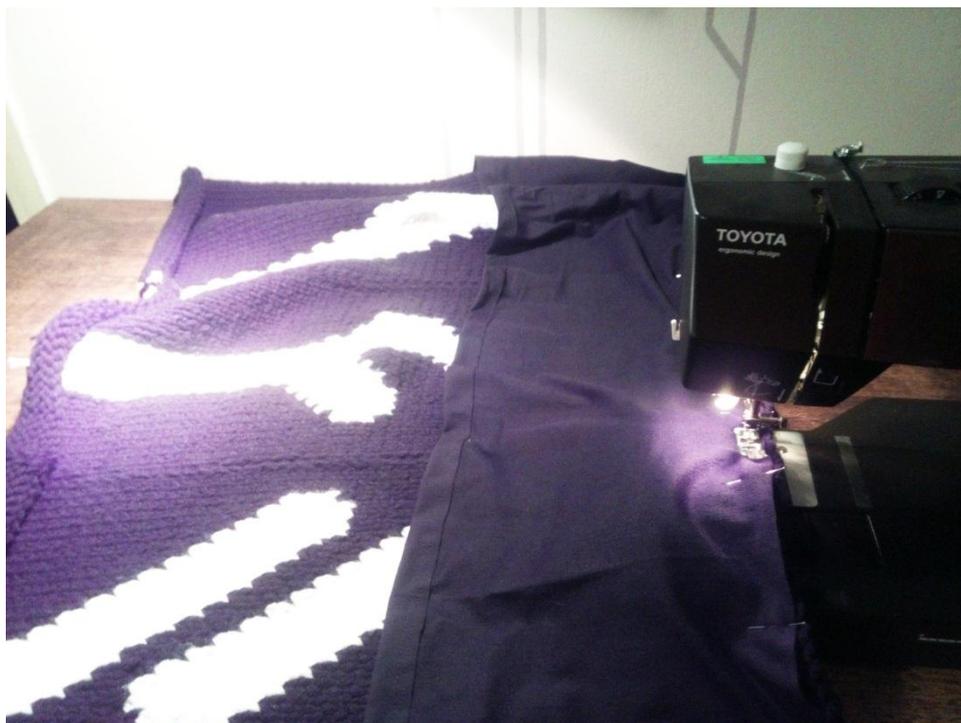

Příloha D: Postup pletení

Příloha E: Přišití zadní části dílu polštáře

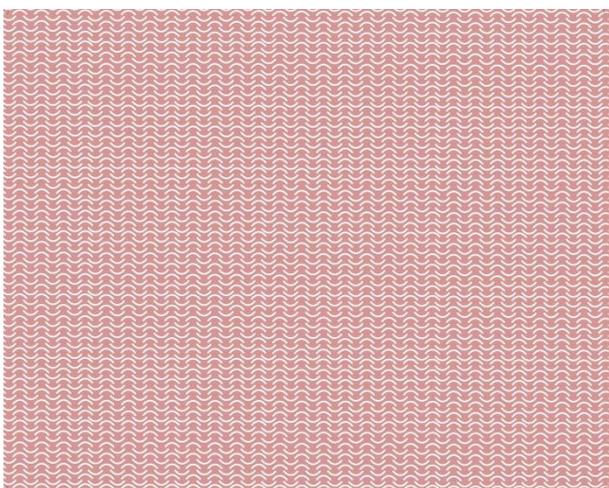
Příloha F: Instalace v interiéru

Příloha G: Grafická úprava knihy

MARIE A KAREL PAŠTIKOVI
ZAKLADATELÉ PLETÁRNY V PODCHLUMÍ

- 1 / PLÉST? PLÉST!
- 2 / DRUTKA
- 3 / ORPLET
- 4 / DOPLETENO ...
- 5 / UKÁZKY VÝROBY

PLÉST? PLÉST!

HISTORIE BUDOVY ČP. 2 V PODCHLUMÍ

Objekt pletárny se nachází v podhůří Orlických hor v osadě Podchlumí. Osada středně spadá pod obec Semechnice.

budova pletárny, 60. léta, auto Zuk pro vozoz zaměstnanců z Opocna, Dobrušky a okolních vesnic

V Podchlumí se dříve nacházeli dva vedle sebe stojící mlýny, konkrétně v objektu čp. 1 a čp. 2. První z mlýnů sloužil k mletí obilí od nepaměti. Druhý mlýn byl postaven roku 1782 a sloužil jako pračárna panství opočenského. Stoupavým způsobem se zde drtilo dřevěné uhlí k výrobě střelného prachu pro zámek Opocenský. V pozdější době byl přestavěn na mlýn, jehož majiteli byli manželé Zďárkovi. V roce 1885 mlýn vyhořel a po obnovení se v něm pracovalo asi pět roků a potom byl mlýn zrušen. Vnitřní zařízení bylo přestěhováno do mlýna čp. 1. V roce 1923 oba mlýny zakoupil Josef Paštík z Roudného. Mlýn čp. 2 byl opuštěný – zbyly z něho pouze čtyři stěny a střecha. V roce 1939 došlo k rozdělení majetku mezi syny. Mlýn čp. 1 připadl Josefu Paštíkovi (vyučený textilním řemeslu) a mlýn čp. 2 zdědil Karel Paštík (naopak vyučený mlynářem).

ZALOŽENÍ PLETAŘSKÉ FABRIKY

Karel Paštík (1911-1986) začal zehátralý mlýn v roce 1939 přestavovat na výrobu pleteného a stávkového zboží. Se svou ženou Marií (1914-2007) žili a pracovali v pletárně po celý život.

Díky umístění pletárny na Zlatém potoce umožnil tento přítok, jako levný a šetrný zdroj energie, pohon vodní turbínou pomocí transmisí.

*^ budova pletárny, vprávo - v dřevěných bednách se dosižela příze ke zpracování, 60. léta
> Karel Paštík a jeho žena Marie, 60. léta*